

آشنایی با دیوان عدالت اداری و صلاحیت آن

www.ketab.ir

محمدرضا دلاوری

(قاضی بازنشسته دیوان عدالت اداری و مدیر دفتر خدمات الکترونیک قضایی)

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۰

سرشناسه:	دلاوری، محمدرضا، ۱۳۴۳
عنوان قراردادی:	ایران، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور:	آشنایی با دیوان عدالت اداری و صلاحیت آن / محمدرضا دلاوری.
مشخصات نشر:	تهران: قلم نخبگان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری:	۱۳۶ ص؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک:	۹۷۸-622-98740-1-1
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۱۲۷ - ۱۲۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع:	دیوان عدالت اداری Divan-e 'Edalat-e Edari
موضوع:	Divan-e 'Edalat-e Edari – Evaluation ارزشیابی
موضوع:	Administrative court of دیوان عدالت اداری -- قوانین و رویهها
موضوع:	Justice -- Rules and practice
موضوع:	صلاحیت حقوقی – ایران Competent authority – Iran
موضوع:	رویه قضایی – ایران Jurisprudence -- Iran
رده بندی کنگره:	KMH۲۸۱۰
رده بندی دیویی:	۵۵۰.۶۶۴/۳۴۲
شماره کتابشناسی ملی:	۸۷۴۷۳۳۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی:	فیا

نام کتاب: آشنایی با دیوان عدالت اداری و صلاحیت آن

مؤلف: محمدرضا دلاوری

ناشر: قلم نخبگان

تعداد صفحات: ۱۳۶ ص؛

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰ زمستان

چاپ و صحافی: مهرگان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تمامی حقوق مربوط به چاپ و تکثیر این کتاب برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

مقدمه:	۱
مبحث اول: ویژگی دادرسی در دیوان عدالت اداری	۵
گفتار اول: هدف از تأسیس دیوان عدالت اداری	۶
گفتار دوم: دادرسی در دیوان عدالت اداری	۷
مبحث دوم: قلمرو صلاحیت دیوان عدالت اداری در رسیدگی به دعاوی	۱۰
گفتار اول: دعاوی داخل در صلاحیت شعب دیوان	۱۱
الف) تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی	۱۱
ب) تصمیمات و اقدامات مأموران واحدهای دولتی	۱۶
ج) شکایت از آراء و تصمیمات قطعی مراجع اختصاصی اداری	۱۶
گفتار دوم: دعاوی داخل در صلاحیت هیئت عمومی	۱۷
گفتار سوم: دعاوی خارج از صلاحیت دیوان عدالت اداری	۱۸
الف) امور خارج از صلاحیت دیوان بر مبنای قانون عبارتند از:	۱۸
ب) موارد عدم صلاحیت دیوان عدالت اداری بر مبنای آرای هیئت عمومی	
دیوان عدالت اداری	۱۸
ج) موارد خارج از صلاحیت دیوان به موجب آراء دیوان عالی کشور	۲۴
مبحث سوم: طرح شکایت و تقدیم دادخواست بدوی	۲۷
گفتار اول: تعریف دادخواست و تفاوت آن با درخواست	۲۹
گفتار دوم: شرایط تقدیم دادخواست بدوی	۲۹

۳۵	 گفتار سوم: رسیدگی به دادخواست بدوی
۳۶	 ۲- قرار رد دفتري
۳۸	 ۳- اخطار رفع نقص و صدور قرار رد دادخواست
۴۰	 ۴- ارسالی دادخواست و ضمايم آن به طرف شکایت
۴۲	 ۵- مهلت ارسالی لايحه جوابيه طرف شکایت
۴۴	 ۶- ضرورت عدم وجود ابهام در خواسته
۴۵	 ۷- دستور موقت
۵۲	 ۸- -- نيابت قضايی و انجام تحقیقات
۵۲	 ۹- -- اخذ توضيح از طرفين و دعوت به دادرسی
۵۵	 ۱۰- استرداد دادخواست طبق ماده ۴۵ قانون دیوان
۵۶	 ۱۱- صرف نظر نمودن کلی از شکایت برابر ماده ۴۶ قانون دیوان
۵۸	 ۱۲- اصلاح خواسته
۵۸	 ۱۳- قرار اناطه
۵۹	 ۱۴- رسیدگی توأمان
۶۰	 ۱۵- قرار توقف دادرسی
۶۰	 ۱۶- قرار رد شکایت و جهات صدور آن
۶۷	 ۱۷- جلب شخص ثالث
۶۸	 ۱۸- وارد ثالث
۶۹	 ۱۹- درخواست اخذ توضيح از اشخاص ثالث

۲۰- اعتراض ثالث	۷۰
۲۱- اعلام ختم رسیدگی و انشاء رأی	۷۰
مبحث چهارم: تجدیدنظرخواهی و رسیدگی به آن در دیوان عدالت اداری	۷۳
گفتار اول: تجدیدنظرخواهی در دیوان عدالت اداری	۷۴
گفتار دوم: موارد تجدیدنظرخواهی در دیوان عدالت اداری	۷۵
بند اول تجدیدنظرخواهی نسبت به محکومیت ناشی از عدم دفاع در قبال دعوی	۷۵
بند دوم تجدیدنظرخواهی نسبت به رأی شعبه بدوی	۷۶
گفتار سوم ویژگی‌های دادخواست تجدیدنظر	۸۰
گفتار چهارم: مراحل رسیدگی به دادخواست تجدیدنظر	۸۱
بند اول: قرار رد دادخواست تجدیدنظر	۸۱
بند دوم: رفع نقص دادخواست تجدیدنظر	۸۳
بند سوم: رسیدگی به دادخواست تجدیدنظر	۸۵
مبحث پنجم: طرق فوق العاده شکایت از آراء در دیوان عدالت اداری	۹۱
گفتار اول: اعتراض ثالث	۹۲
گفتار دوم: اعاده دادرسی	۹۳
بند اول: اعاده دادرسی مطابق ماده ۹۸ قانون دیوان	۹۳
بند دوم: اعاده دادرسی مطابق ماده ۱۱۵ قانون دیوان	۹۷
گفتار سوم: خلاف بین شرع و قانون بودن رأی (اعمال ماده ۷۹ قانون دیوان)	۹۹

مقدمه:

دیوان عدالت اداری در نظام حقوقی ایران دارای جایگاه ویژه‌ای بوده و تضمین سلامت اداری و برقراری عدالت، ارتباط نزدیک با قضاوت قضات دیوان اداری را داشته و در واقع قضات دیوان عدالت اداری اساسی‌ترین نقش را در این زمینه ایفا می‌نمایند.

قضات دیوان عدالت اداری تابع قواعد و ضوابطی هستند که در جامعه به شکل قانون وضع گردیده است و مورد استناد مراجعین به دیوان عدالت اداری حین اقدام به اقامه دعوی و حتی پس از ثبت دعوی از بدو تا ختم دادرسی و اجرای کامل حکم مورد استناد قرار می‌گیرد و مستند قانونی که از سوی شاکی طرف شکایت قبل از صدور حکم و از سوی محکوم‌له یا محکوم‌علیه بعد از صدور حکم مورد استناد واقع می‌شود از اینکه ناظر به درخواست باشد یا دادخواست همواره صریح و کامل نیست گاهی متن قانون دارای ابهام یا اجمال است یا قلمرو آن نامعین است. در این گونه موارد وظیفه قاضی شاغل در دیوان عدالت اداری حساس‌تر می‌شود او در چنین هنگامی باید با تحقیق و تفحص پیرامون موضوع و توجه به عرف اداری و رویه‌ها مراحل، قواعد و مقررات و استانداردهای عملکرد مقامات اداری حکم دعوی را با واقعیات و مقتضیات اداری و انضباطی هماهنگ

ساخته و رای شایسته صادر نماید و در این ارتباط وقتی درخواست و در حین رسیدگی به دعوی یا پس از صدور حکم یا دادخواست قبل از ارجاع به شعبه اعم از بدوی یا تجدیدنظر یا درخواست رسیدگی از هیئت عمومی دیوان عدالت اداری یا تقاضا یا درخواست از رئیس دیوان یا معاون و مشاوران وی در قلمرو وظایف قانونی آنان هرچند فصیح و صریح و تابع تمام ارکان باشد و در نظام آن بر اساس یک نقشه دقیق و ماهرانه به صورت جامع و رسا مساعی و اهتمام به عمل آید و موجه و مدلل باشد از زحمت قضات دیوان عدالت اداری کاسته و کار آنان را در تطبیق موضوع با حکم قانونی در دعوی و رسیدگی به درخواست را آسان می نماید و بر همین اساس اگر درخواست یا دادخواست عالمانه و منشیانه تنظیم شده قلم به قلم وضعیت موضوعی و حکمی خواسته را چه در دادخواست و چه در درخواست تشریح کرده و در مطلع آن هریک از ادله مورد استناد و استدلال ها در ابتدا و به ترتیب بیان شود قاضی دیوان عدالت اداری می تواند متن دادخواست را به حکم تبدیل نماید و متن دادخواست را مورد پذیرش قرار داده و با آن مخالفت جهت مغایرت با قانون ننماید.

شیوه نگارش دادخواست و درخواست در دیوان عدالت اداری تابع روش خاصی نبوده و هر تظلم خواهی در دیوان عدالت اداری به فراخور حال خود و با الهام و بهره گیری از مقررات قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری خواسته خود را مطرح می نماید. هرچند اقامه دعوی در دیوان عدالت اداری مستلزم تقدیم دادخواست و لازمه پیگیری دعوی درخواست

بوده اما بدون شناخت دیوان عدالت اداری و صلاحیت آن نمی‌توان دادخواست یا درخواست صحیح تنظیم نمود.

بنابراین در این جزوه آموزشی سعی شده تا با توجه به اهمیت دادخواست که با طرح دعوی رکن اصلی رسیدگی در دیوان عدالت اداری بوده و رعایت نکاتی که در تنظیم و ارائه آن لازم است و همچنین در مورد درخواست که در اثنای دادرسی و یا پس از صدور حکم مطرح می‌شود که مستلزم امعان نظر قضایی است ضمن اشاره به هدف از تأسیس دیوان و ویژگی دادرسی در این نهاد و قلمرو صلاحیت آن در رسیدگی به دعاوی با رعایت نوعی اختصار توضیح داده شود.